

Latvijas
Dabas fonds

LATVIJAS DABAS FONDA DARBĪBAS PĀRSKATS

2024–2025

Andrejs Briedis

Latvijas Dabas fonda padomes priekšsēdētājs

Iespējams, ka kādam 2024. un 2025. gads šķita “normāls” kā iepriekšējie – pandēmija pārdzīvota, un, iespējams, esam pieraduši pie ziņām no kara Ukrainā. Taču Latvijas Dabas fondā “ziņas no frontes” nevēsta neko labu – par spīti atsevišķām uzvarām, situācija pasliktinās: turpinās meža biotopu iznīcināšana un zālāju biotopiem neklājas labāk.

Tomēr, lai viss nešķistu tik drūmi, lūkosim atminēties ko iepriecinošāku – 2024. gada 18. aprīlī Satversmes tiesa atzina normu, ar kuru samazināts galvenās cirtes caurmērs, par neatbilstošu Satversmes 115. pantam, kurš aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Satversmes tiesa uzsvēra, ka tiesiskajam regulējumam, kuram var būt būtiska ietekme uz vidi, ir jābūt vispusīgi izvērtētam, līdzsvarojot sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas intereses. Šī vēsturiskā uzvara ļauj cerēt, ka ilgtspējas līdzsvara meklējumos valsts pārvaldē ekonomiskās intereses netiks stādītas augstāk par vides vai sabiedrības labklājības interesēm.

Un iedrošinājumam par gaišāku skatu nākotnē ir vērts atcerēties Latvijas Dabas fonda direktores Vitas Andas Tēraudas stāstīto piemēru, kurš atgādina, ka arī šķietami bezcerīgos gadījumos ir jāsaglabā cerība. Kurš gan vēl pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados varēja iedomāties, ka Padomju Savienība sabruks un Latvija būs brīva? Bet bija latvieši, kas ticēja un cerēja uz Latvijas brīvību. Arī mums ir jāsaglabā cerība, ka cilvēce nāks pie prāta un sapratīs, ka mūsu pašu pastāvēšana nav iespējama bez dabas daudzveidības.

Iesākumā gada pārskata ievadam neko negribēju rakstīt – vien ielikt foto ar salāpītu dūraini, kas, manuprāt, labi raksturo dabas aizsardzības stāvokli Latvijā. Kāpēc tieši salāpīts dūrainis? To priekšā neteikšu un ļaušu katram padomāt par atbildi. Iespējams, ka tā nebūs tik drūma kā manējā... Un ceru, ka iedvesmai noderēs arī Latvijas Dabas fonda pārskats par 2024. un 2025. gadu.

MŪSU DARBI

*Pļavas augu sēklu vākšanas kombains darbojas
Valkas pagasta Lejzemniekos. Foto: LDF arhīvs*

LIFE GOODWATER IP

Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu
ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai

Īsteno: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs (LVĢMC) sadarbībā ar 18 partneriem – valsts iestādēm, zinātniskajām institūcijām, vietējā/reģionālā līmeņa organizācijām, uzņēmumiem un nevalstiskajām organizācijām, tajā skaitā Latvijas Dabas fondu

Norises laiks: 2020–2027

Projekta budžets: 14 500 000 EUR
(LDF aktivitāšu īstenošanas daļa 755 730 EUR)

Finansētāji: ES LIFE programma, Valsts reģionālās attīstības aģentūra, projekta partneri, Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

www.goodwater.lv

Ainavu tūre Rāndu pļavās. Foto: F. Edvards

Ainavu tūre Engurē. Foto: E. Tamma

PROJEKTA MĒRĶIS

LIFE GoodWater IP ir vērienīgs projekts, kurā apvienojušās 19 partnerorganizācijas un kopš 2020. gada strādā, lai uzlabotu Latvijas ūdeņu ekoloģisko kvalitāti, īstenojot inovatīvus apsaimniekošanas un pārvaldības pasākumus.

Latvijā šobrīd ir 530 riska ūdensobjekti (348 upes un 182 ezeri), un lielākās problēmas rada piesārņojums ar augu barības vielām – slāpekļa un fosfora savienojumiem –, kas izraisa eitrofikāciju, kā arī ūdensteču un ūdenstilpju krastu un gultnes pārveidojumi, tostarp, aizsprosti.

Projekta mērķi ir samazināt sadzīves notekūdeņu piesārņojumu, barības vielu un citu piesārņojošo vielu noplūdi ūdeņos no lauksaimniecības un mežsaimniecības zemēm, ūdensteču pārveidojumu ietekmi, kā arī uzlabot upju baseinu apsaimniekošanu. Latvijas Dabas fonds ir viens no projekta partneriem, kura pārziņā ir rekomendācijas normatīvo aktu pilnveidošanai, kā arī komunikācijas pasākumi.

Celojošās izstādes par Auces upi atklāšana Aucē. Foto: LDF arhīvs

2024. GADĀ PAVEIKTAIS

- Pabeigtas rekomendācijas nacionāla un vietēja līmeņa plānošanas un apsaimniekošanas dokumentu un normatīvo aktu pilnveidošanai saistībā ar Eiropas Savienības prasībām ezeru aizsardzībai.
- Gandrīz 150 interesenti piedalījušies LDF rīkotajās Ainavu tūrēs Randu pļavās, pie Engures ezera un Torņakalna mitrājā.
- LDF veidoto izstāžu ciklā atklāta otrā ceļojošā lielformāta izstāde – tā veltīta Papes ezeram un pabijusi gan Papē, gan Liepājā, kur to aplūkoja vairāk nekā 7000 apmeklētāju. Arī izstāde par Lubāna ezeru turpināja ceļot, un to aplūkoja ap 1000 vietējo iedzīvotāju Lubānas un Madonas apkaimē.

Ainavu tūre pie Toras upes. Foto: K. Teilāns

2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- LDF sadarbojās ar Pasaules Dabas Fondu Papes ezera apsaimniekošanas plānošanā – sniegti ieteikumi ziņojumam “Ekoloģiskā un hidroķīmiskā novērtējuma ziņojums un rekomendācijas riska ūdensobjektam Papes ezers” un dabas aizsardzības plānam dabas parkam “Pape”.
- Sagatavota, atklāta un ceļošanu pa Auces upes apkārtni uzsākusi lielformāta izstāde par Auces upi. 2025. gadā to apmeklēja ap 1750 cilvēku. Arī iepriekšējos gados izveidotās izstādes par Lubāna un Papes ezeru turpināja savus ceļojumus ezeru apkārtnē.
- Notika trīs ainavu tūres: “Daba taisnas līnijas nevelk – Toras upes ceļš” pie Toras upes Limbažu novadā, ainavu tūre laivās pa Rojas upi Talsu novadā un “Rudens atspulgs Viesatas upē” Viesatas upeslokā takā Tukuma novadā. Kopā tajās piedalījās ap 100 dalībnieku.

GrassLIFE2

Eiropas Savienības (ES) nozīmes prioritāro zālāju biotopu atjaunošana un to dažādas izmantošanas veicināšana

Īsteno: Latvijas Dabas fonds sadarbībā ar Latvijas Universitāti, Tartu Universitāti, Vides risinājumu institūtu un 11 zemnieku saimniecībām Latvijā.

Norises laiks: 2023–2028

Projekta budžets: 7 514 242 EUR
(LDF aktivitāšu īstenošanas daļa 755 730 EUR)

Finansētāji: ES LIFE programma, Latvijas Republikas Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija un projekta īstenotāju līdzfinansējums

grasslife²

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

www.grasslife.lv

Atvērto plaušu diena "Kalna Rubenjos" Praulienas pagastā. Foto: E. Fimbaure

DARBĪBAS PĀRSKATS 2024 - 2025 | MŪSU DARBI

PROJEKTA MĒRĶIS

GrassLIFE2 turpina projekta GrassLIFE iesākto mērķtiecīgo darbu dabisko zālāju saglabāšanā Latvijā. GrassLIFE2 uzlabo piecu Eiropas Savienības prioritāro zālāju biotopu (1630*, 6120*, 6210*, 6230*, 6270*) aizsardzības stāvokli Latvijā un padara efektīvāku to apsaimniekošanu. Visas zālāju atjaunošanas un apsaimniekošanas darbības tiek īstenotas 11 Natura 2000 tīkla teritorijās. Lai to paveiktu, noteikti šādi uzdevumi:

- Atjaunot 1260 ha ES nozīmes prioritāro zālāju biotopu un izveidot ekonomiski dzīvotspējīgu sistēmu to ilgtspējīgai apsaimniekošanai.
- Nodrošināt Latvijas dabiskiem zālājiem raksturīgo augu sugu sēklu pieejamību.
- Sekot līdzi atjaunošanas sekmēm, dalīties zināšanās un iegūt pieredzi no citiem dabisko zālāju atjaunotājiem.
- Izveidot GrassLIFE saimniecībās balstītu dabas saimniecību demonstrējumu tīklu zināšanu pārnesei un zālāju apsaimniekošanas metožu tālākai izpētei.
- Pilnveidot dabisko zālāju apsaimniekotāju zināšanas un stiprināt to prestižu.
- Iesaistīt sabiedrību zālāju saglabāšanā, īstenojot konkrētus, uz noteiktu mērķa grupu uzvedības maiņu vērstus pasākumus.

Dabiskie zālāji Latvijā saglabājušies 0,9% teritorijas. Pirms 100 gadiem tie bija 30%. Zaudējot dabiskās pļavas, mēs zaudējam ne tikai savvaļas augu un dzīvnieku sugu daudzveidību, bet arī daudzus būtiskus ekosistēmu pakalpojumus.

2024. GADĀ PAVEIKTAIS

- Sadarbībā ar Latvijas Universitātes pētniekiem turpinājām iepriekšējā gadā atjaunoto zālāju monitoringu un pārrunas ar saimniecību īpašniekiem par labākajiem atjaunošanas risinājumiem, tos iestrādājot saimniecību zālāju atjaunošanas plānos.
- Notika zālāju biotopu atjaunošana deviņās projekta saimniecībās 527 ha platībā. Izmantotās metodes – pārsvarā krūmu ciršana, sakņu frēzēšana un atvašu smalcināšana, zemes virsmas izlīdzināšana, atjaunojošā pļaušana un ganīšana, auglības mazināšana ar dziļaršanu, sēklu zāles izklāšana un dabisko zālāju sugu sēšana.
- Turpinājām zālāju apsaimniekošanu ar Galoveju šķirnes liellopu mobilo ganāmpulku, 2024. gadā noganot 71 ha dabisko zālāju biotopu.

- Projekta partneri Valkas novada zemnieku saimniecība “Vētras” un Balvu novada liellopu audzētāji SIA “Sita Nature park” turpināja reģionālo mobilo ganāmpulku darbību aizsargājamo ainavu apvidū “Ziemeļgauja” un dabas liegumā “Lubāna mitrājs”, sniedzot noganīšanas pakalpojumus 57 ha platībā.
- Sākām grantu programmu dabisko zālāju talkām “Darām pļavu kopā!”
- Radījām plakātus un kartītes ar pļavu augiem, sadarbojāmies ar bērnu seriālu “Tutas lietas” pļavas sēriju radīšanā.
- Jūnijā aicinājām visus Jāņu svinētājus vīt vainagus no dabisko pļavu augiem un piedalīties konkursā, savukārt augustā pievērsām uzmanību invazīvajai Kanādas zeltslotīnai. Jāņu vainagu kampaņa ieguva Zelta godalgu sociālo mediju reklāmas kategorijā konkursā BalticBest24.

Augu monitorings Ziemeļgaujas pļavās. Foto: K. Teilāns

2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- Notika zālāju biotopu atjaunošana deviņās projekta saimniecībās 700 ha platībā.
- Turpinājām zālāju biotopu atjaunošanu ar Latvijas Dabas fonda liellopu mobilo ganāmpulku, noganot 77 ha.
- Turpināja darboties arī reģionālie mobilie ganāmpulki, sniedzot noganīšanas pakalpojumus 78 ha platībā.
- Sadarbībā ar Latvijas Universitātes pētniekiem turpinājām biotopu atjaunošanas sekmju novērtēšanas darbus un pārrunas ar saimniecību īpašniekiem par labākajiem atjaunošanas risinājumiem, iestrādājot tos deviņu saimniecību dabisko zālāju atjaunošanas plānos.
- Zemnieku saimniecības “Drubazas”, “Kalna Rubeņi”, “Krasti” un “Vekši” informatīvās kampaņas “Zemnieks paēdis un pļava dzīva” ietvaros ikvienu interesentu aicināja uz “Atvērto pļavu dienām”, lai iepazīstinātu ar bioloģiski vērtīgajām pļavām un tajās veikto biotopu atjaunošanas darbu rezultātiem. Sadarbībā ar LIFE LatviaNature projektu “Atvērto pļavu dienu” 165 dalībniekiem bija iespēja nogaršot dabisko pļavu produktus.
- Aktīvi darbojas Atbalsta punkts zālāju īpašniekiem, kura mērķis ir sniegt interesentiem konsultācijas par zālāju bioloģisko daudzveidību un to pareizu apsaimniekošanu. 2025. gadā konsultācijas saņēma 72 cilvēki.
- Esam izveidojuši tiešsaistes informācijas apmaiņas platformu [“Pļavu savedējs”](#), kuras mērķis ir savest kopā cilvēkus, kuriem noderētu savstarpēja sadarbība dabisko zālāju apsaimniekošanā (noganīšana, siena ieguve u.c.).
- Sadarbībā ar Apvienotās Karalistes kompāniju “Nethergill Associates” veicām datu ieguvu projekta saimniecībās un sākām to rentabilitātes analīzi pēc metodes, kas balstās uz maksimālu ilgtspējīgu ražošanu no saimniecībā pieejamajiem resursiem.

Mobilās ganīšanas sezonas atklāšana Valkeļos, pagasta Marsos. Foto: K. Kalns

Projekta partneru vasaras tikšanās SIA “Andruks” saimniecībā Vīrešu pagastā. Foto: K. Teļāns

LIFE-IP LatViaNature

Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un
apsaimniekošanas optimizācija

Īsteno: Dabas aizsardzības pārvalde sadarbībā ar deviņām valsts, nevalstiskajām un zinātniskajām organizācijām.

Norises laiks: 2020–2028

Projekta budžets: 19 490 000 EUR (LDF aktivitāšu īstenošanas daļa 462 925 EUR)

Finansētāji: ES LIFE programma, Latvijas Republikas Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija un projekta īstenotāju līdzfinansējums

Latvijas Dabas fonda īstenotā aktivitāte
Uzņēmējdarbības iniciatīvu atbalsta mehānismu izstrāde ilgtspējīgai dabisko zālāju apsaimniekošanai

<https://dabiskoplavuprodukts.lv/>

Dabisko plavu produktu ražotāja Sanita Matule Zāļu tirgū. Foto: LDF arhīvs

PROJEKTA MĒRĶIS

Izveidot vienotu kvalitātes zīmi produktiem un pakalpojumiem, kuru izcelsme ir dabiskie zālāji, veicinot ilgtspējīgu uzņēmējdarbību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

2024. GADĀ PAVEIKTAIS

- 31. janvārī oficiāli atklāts zīmols “Dabisko pļavu produkts” un zīmes lietošanas tiesības piešķirtas 17 ražotājiem. Līdz gada beigām zīmi bija saņēmuši 33 ražotāji un pakalpojumu sniedzēji.
- Veidojām un atbalstījām Pļavas produktu ražotāju un zīmes interesentu kopienу.
- Ražotāji, kuri apsaimnieko dabiskās pļavas, varēja piedalīties izglītojošos semināros, bet ar reģionālajiem pļavas produktiem interesanti varēja iepazīties Pļavas garšas dienās.
- Izveidojām sadarbību ar biedrību “Jauno pavāru kustība” – notika meistarklases par pļavas produktiem profesionālajās izglītības iestādēs.
- Sadarbībā ar Novada Garša piedalījāmies sarunu festivālā LAMPA, piedāvājot iepazīt dabiskās pļavas un to produktus.
- Zīme “Dabisko pļavu produkts” tika pārstāvēta četros tirgos – Zāļu tirgū Doma laukumā, Pļavas festivālā, Zaubes savvaļas kulinārajā festivālā, LLKC pasākumā “Novadu ražas svētki Rīgā”.
- Tika izsludināts Mazo grantu konkurss inovatīvu pļavas produktu ražošanai, kurā saņēmām 28 pieteikumus.

Dabisko pļavu produkti. Foto: LDF arhīvs

Jauno pavāru meistarklase Preiļos. Foto: LDF arhīvs

Dabisko pļavu produkti. Foto: LDF arhīvs

2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- Gada sākumā noskaidrojām mazo grantu konkursa uzvarētājus, un līdz gada beigām tika realizētas deviņas inovatīvas dabisko pļavu produktu un pakalpojumu idejas.
- Sadarbībā ar biedrību "Jauno pavāru kustība" turpinājām meistarklases profesionālajās izglītības iestādēs. Meistarklašu laikā ēdināšanas nozares studenti tika iepazīstināti ar dabisko pļavu produktu izmantošanu un to pievienoto vērtību kulinārijā.
- Pļavas draugus turpinājām izglītēt tiešsaistes semināros.
- Popularizējām zīmolu "Dabisko pļavu produkts", iepazīstinot ar pļavas produktiem degustācijās, prezentējot zīmolu dažādās mērķauditorijās. Viens no iemīļotākajiem pasākumiem, kas radies zīmola sadarbībā ar SIA Sita Nature Park, ir "Pļavas garšas diena", tāpat "Dabisko pļavu produkts" bija pārstāvēts Pļavas festivālā.

25. oktobrī Novada Garšas rīkotajos "Ražas svētkos" notika svinīga zīmola nodošana LLKC, kura pārvaldībā no 2026. gada būs zīmola attīstība, uzturēšana un pārvaldība.

44

ražotāji un
pakalpojumu
sniedzēji

LIFE MarshMeadows

Integrēta mitrzemju atjaunošana
Latvijā un Lietuvā

Īsteno: Latvijas Dabas fonds, SIA "Tīravoti" (LV), SIA "Sita Nature park" (LV), SIA "MMP. Vest" (LV), SIA "Friedrich Haase" (LV), Baltic Environmental Forum Lithuania (LT) un Viešoji īstaiga Pievų paukščiai (LT).

Norises laiks: 2021–2027

Projekta budžets: 4 295 806 EUR

Finansētāji: ES LIFE programma, Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija, Lietuvas Republikas Vides aizsardzības ministrija, projekta partneri

LIFE MARSH
MEADOWS

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Pļava Lubāna mitrāja. Foto: K. Kalns

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta mērķis ir atjaunot ekosistēmas funkcijas trīs Natura 2000 teritorijās Latvijā un Lietuvā.

Projektā tiek atjaunoti ES nozīmes biotopi (palieņu zālāji, kaļķaini zāļu purvi, pārejas purvi un slīkšņas un citi) 1080 ha platībā, kā arī tiek veidota ganību sistēma to uzturēšanai ilgtermiņā.

Ne mazāk svarīgs projekta uzdevums ir demonstrēt dabisko ekosistēmu nozīmi uzņēmējdarbībā, attīstīt projekta teritorijas kā dabas tūrisma galamērķus un dažādot Natura 2000 teritoriju izmantošanu.

2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- Visās projekta teritorijās veikta ganīšana – Latvijā 361 ha un Lietuvā 80 ha platībā. Noganītās platības turpmākajos gados paplašināsies, jo notiks dzīvotņu atjaunošana.
- Grīvu salā ir pabeigta hidroloģiskā režīma atjaunošana 160 ha platībā.
- Ir veikts veģetācijas, putnu un abinieku monitorings.
- Kopā ar projektu LatViaNature organizējām “Pļavas garšas dienu” sadarbībā ar SIA “Sīta Nature park”, kā arī vairākas ainavu tūres. Mūsu pasākumos kopā piedalījās vairāk nekā 200 dalībnieku.

2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- 2025. gadā turpinājām ES nozīmes aizsargājamo zālāju biotopu uzturēšanu projekta saimniecībās 277 hektāru platībā.
- Īstenota kampaņa par mitrājiem “Maini pasauli – radi pasauli. Izveido savu mitrzemi!”. Kampaņa norisinājās no 2025. gada aprīļa līdz jūnija beigām. Tajā Latvijas Dabas fonds aicināja ikvienu izveidot nelielu mitrzemi savā apkārtnē, lai veicinātu izpratni par mitrāju nozīmi dabas daudzveidības saglabāšanā.
- Ar informatīvo stendu par mitrājiem piedalījāties piecās lauksaimniecības izstādēs, kuru kopējais apmeklētāju skaits bija ap 12 000 cilvēku.
- Notikušas vairākas aktivitātes plašākas sabiedrības informēšanai par mitrājiem. Arī šogad notika “Pļavas garšas diena” sadarbībā ar SIA “Sita Nature park”, kā arī vairākas ainavu tūres. Pasākumos piedalījās kopumā vairāk nekā 200 dalībnieki, kuri uzzināja par mitrāju nozīmi ekosistēmās un iepazīna palieņu pļavas.

Ainavu tūre Lubāna mitrāja. Foto: K. Telāns

Pļavas garšas diena pie Jurija Prokoļjeva. Foto: LDF arhīvs

LIFE UpcyclingGrass

Tehnoloģisko risinājumu pilotprojekts zālāju biomasas
ilgtspējīgai un klimatam draudzīgai apsaimniekošanai

Īsteno: Latvijas Dabas fonds, Baltijas krasti, Mežzinātnes institūts
SILAVA, SIA "Bioefekts" un SIA "Sita Nature park"

Norises laiks: 2023–2028

Projekta budžets: 5 632 905 EUR

Finansētāji: ES LIFE programma, Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības ministrija, projekta partneri

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

<https://upcyclinggrass.ldf.lv/>

No dabiskajiem zālājiem ražotās granulās SIA "Sita Nature park". Foto: K. Teļāns

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta mērķis ir izstrādāt, pārbaudīt un demonstrēt dažādas novatoriskas tehnoloģiskas pieejas klimatam labvēlīgai zālāju apsaimniekošanai un zālāju biomasas apritīgai izmantošanai, ilgtspējīgu un ekonomiski konkurētspējīgu lauksaimniecības produktu ražošanai un izmantošanai dārzkopībā un mežsaimniecībā.

Projektā no mazvērtīgās zāles granulām, bagātinot tās ar mikroorganismiem, tiks izstrādāti un sākti ražot vairāki inovatīvi produkti lauksaimniecībai, dārzkopībai un mežsaimniecībai.

2024. GADĀ PAVEIKTAIS

- Strādājam pie projekta mārketinga un komunikācijas stratēģijas izstrādes.
- Projekta partneri iegādājušies tehniku, ar kuru ražot lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamus produktus.
- Izveidotas monitoringa programmas, kas ļaus sekot līdzi projekta progresam.

2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- Izveidota projekta integrētā mārketinga un komunikācijas stratēģija.
- Projekta partneri iegādājušies tehnoloģiskās iekārtas un ir sākts darbs pie jauno produktu izstrādes. Ir sākta siena granulu ražošana.
- Ir sākta pirmo produktu testēšana lauka apstākļos – ar mikroorganismiem bagātinātās granulas ir iestrādātas augsnē, lai testētu to iedarbību uz augu veselību un ražību, ieklātas gaļas liellopu ziemas novietnē, lai testētu to ietekmi uz SEG emisiju piesaisti.

urbanLIFEcircles

Adaptīva sabiedrībā balstīta bioloģiskās daudzveidības pārvaldība pilsētu teritorijās, lai uzlabotu ekosistēmu savienojamību un veselību

Īsteno: Latvijas Dabas fonds, Rīgas valstspilsētas pašvaldība, Tartu Universitāte (Tartu Ülikool), Tallinas Tehnoloģiju universitāte (Tallinna Tehnikaülikool), Biedrība "Rohetiiger", nevalstiska organizācija "Kino" (MTÜ Kino), Orhūsas pilsētas pašvaldība (Aarhus Kommun)

Norises laiks: 2022–2027

Projekta budžets: Kopējais budžets 10 273 121 EUR, LDF budžets 513 885 EUR

Projekta finansētāji: ES LIFE programma, Valsts reģionālās attīstības aģentūra, Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem un projekta partneri.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

pilsetasplavas.lv

Pilsētas plāva pie Latvijas Nacionālās bibliotēkas. Foto: LDF arhīvs

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta mērķis ir saglabāt, pilnveidot un ilgtspējīgi apsaimniekot zaļo infrastruktūru pilsētās, palielināt bioloģisko daudzveidību, atjaunot un uzlabot ekosistēmu savienojamību un veselību, ka arī sniegt iedzīvotājiem jaunas atpūtas zonas, kur pavadīt laiku un baudīt tajās esošos dabas labumus.

Latvijas Dabas fonda **mērķis** šajā projektā ir izveidot vismaz **45 pilsētas pļavas Rīgā** un koordinēt to apsaimniekošanu. Pilsētas pļavu tīkla attīstībai iespējams sekot līdzi [pilsētas pļavu interaktīvajā kartē](#).

2024. GADĀ PAVEIKTAIS

- Izveidotas septiņas jaunas pilsētas pļavas 4,7 ha platībā.
- Dabas liegumā "Vecdaugava" tika nopļauts bioloģiski vērtīgs zālājs 4,78 ha platībā, un nopļautā zāle pārvesta un izklāta divās pilsētas pļavās 1,15 ha platībā – Purvciemā un Juglā. Sugām bagātas zāles pārneses metode mūsu reģionā uzskatāma par efektīvāko, lai bagātinātu augu sugu sastāvu zālājā, jo imitē tradicionālo siena ieguvu, kas palīdzējusi veidoties dabiskajām pļavām.
- Izveidotas piecas jaunas pilsētas pļavas – Grīziņkalna parkā, pie Rumbulas peldvietas, Lucavsalā pie piknika zonas, Mežaparkā pie Mirdzas Ķempes ielas. Tajās iesētas vasarā ievāktās dabisko pļavu augu sēklas.
- Talkās piedalījušies 74 brīvprātīgie
- Vairāk nekā 20 cilvēki no visas Latvijas iesaistījušies sēklu vākšanā, iesūtot gandrīz 8 kg pļavu augu sēklas.
- Katrā pilsētas pļavā tiek veikta ikgadējā inventarizācija, kuras laikā tiek fiksētas izmaiņas augu sastāvā, veģetācijas attīstība u.c. faktori, savukārt 15 pilsētas pļavās veikts padziļināts monitorings. 2024. gadā arvien vairāk pilsētas pļavās novērojami tipiskie pļavu augi – lielās un pļavas dzelzenes, parastās pīpenes, tīruma pēterenes, tīruma blaktenes, pārkonamoliņi, savvaļas burkāni, asinszāles un smaržzālītes. Pavasarī vairākās pilsētas pļavās labi attīstījās un ziedēja gaiļbiksītes, kas ir viena no dabisko zālāju indikatorsugām.
- Pirmo reizi pilsētas pļavās uzziedēja sausiem zālājiem raksturīgās sugas, piemēram, kalnu norgalvītes, lielziedu vīgriezes, parastie vizuļi un vārpu veronikas. Tāpat arī pirmo reizi konstatējām orhideju dzimtas augus – platlapu dzeguzenes. Arī šogad pilsētas pļavās uzziedējuši vairāki reti augi, piemēram, zemeņu āboliņš un skarainā un Frīgijas dzelzene.

Pilsētas pļava pie Latvijas Nacionālās bibliotēkas. Foto: LDF arhīvs

2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- Izveidotas piecas jaunas pilsētas pļavas 3,77 ha platībā. **Kopumā Rīgā šobrīd izveidotas 44 pilsētas pļavas 15,83 ha platībā.**
- Jaunajā Skanstes parka teritorijā izveidota pilsētas pļava, kuras ierīkošanā izmantota sugām bagātas zāles pārneses metode – zāle no bioloģiski vērtīga zālāja dabas liegumā “Vecdaugava” tika nopļauta un tajā pašā dienā atvesta uz Skanstes pilsētas pļavu. Zāle tika vienmērīgi izklidēta pa visu teritoriju, dienu apžāvēta, bet pēc tam veikta siena ārdīšana, kas nodrošināja vienmērīgu zāles žūšanu un veicināja sēklu izbiršanu.
- Izveidotas četras jaunas pilsētas pļavas – LU pļava pie Dabas mājas, RTU pļava pie Ķīpsalas peldbaseina, Uzvaras parka atjaunotajā daļas pļava un pie Buļļupes (promenādes pļava Bolderājā). To ierīkošanā tika veikta augsnes nolīdzināšana ar grābekļiem un iesētas vasarā dabiskajās pļavās ievāktās augu sēklas.
- Šogad talkās piedalījās 53 brīvprātīgie, savukārt 16 cilvēki no visas Latvijas iesaistījās sēklu vākšanā, kopumā iesūtot 6 kg pļavu augu sēklu.
- Katrā pilsētas pļavā tiek veikta ikgadējā inventarizācija, kuras laikā fiksētas izmaiņas augu sastāvā, veģetācijas attīstībā un citos būtiskos faktoros. Papildus tam 15 pilsētas pļavās veikts padziļināts monitorings.

Pilsētas pļava Dreilīnkainā. Foto: K. Teļāns

Baltijas dzegūņpīrkstīte Velnzera pļavā. Foto: R. Sniedze-Kretalova

- Atsevišķās pilsētas pļavās sastopamas pat vairāk nekā 80 augu sugas, un kopumā šīs vasaras laikapstākļi bijuši labvēlīgi augu attīstībai. Vairākās pļavās bija vērojama izcila zvaguļu (*Rhinanthus sp.*) attīstība, kā arī ziedējušas Baltijas dzegužpirkstītes (*Dactylorhiza baltica*), dažādu sugu pulkstenītes un daudzi citi augi.
- Lai veicinātu Rīgas iedzīvotāju izpratni par pilsētas pļavām, pie 20 pļavām uzstādīti informatīvi stendi, kuros attēloti 14-16 augu sugu zīmējumi, kas sastopami konkrētajā pilsētas pļavā un noskenējot QR kodu pieejama plašāka informācija par to, kas ir pilsētas pļavas, kādēļ un kā tās veidojam.
- Šogad pilsētas pļavu ekosistēmu pilnveidošanai arī sāкта bezmugurkaulnieku ekoloģisko nišu izveide – uzstādītas savvaļas bišu dories. Turpmāk tiks veidotas kukaiņu mājas, izveidotas paslēptuves (grants un zaru kaudzes, koka ripas) un dzīvotnes (saurbti sausokņi, koka stabi) visdažādākajiem mazajiem pļavu iemītniekiem.
- Kopumā projektā sagatavoti seši izglītojoši video, tostarp par agrās pļaujas nozīmi pilsētas pļavu teritorijās un par to, kādi augi un dzīvnieki sastopami pilsētas pļavās. Video ir pieejami LDF YouTube kanālā.
- 26. jūlijā Pļavniekos, Dreiliņkalnā norisinājās trešais “Pļavas festivāls”. Festivāla laikā tika novadīta praktiska nodarbība sēklu vākšanā, kā arī trīs izglītojošas lekcijas par augu pasauli. Apmeklētājiem bija iespēja piedalīties arī dažādās praktiskās darbnīcās – kukaiņu ķeršanā un izzināšanā, pļaušanā ar izkapti un siena zārda kraušanā.

WoodMeadowLIFE

Parkveida pļavu atjaunošana un atbalsts to ilgtspējīgai apsaimniekošanai Igaunijā un Latvijā

Īsteno: Igaunijas Vides Pārvalde, Latvijas Dabas Fonds, Igaunijas Dabas fonds, Igaunijas Mākslas akadēmija, Igaunijas Dabisko Dzīvotņu Aizsardzības asociācija, Ekoloģiskās Atjaunošanas biedrības Eiropas nodaļa un Tartu Universitāte

Norises laiks: 2021–2026

Projekta budžets: Kopējais 6 697 642 EUR,
LDF budžets 2 179 408 EUR

Finansētāji: LIFE programma, Valsts reģionālās attīstības aģentūra un projekta partneri

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Parkveida pļava Valkas novada Maršos. Foto: K. Tellāns

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta mērķis ir atjaunot 700 hektārus ES nozīmes aizsargājamās dzīvotnes “Parkveida pļavas un ganības” un izveidot atbalsta sistēmu šo platību ilgtspējīgai apsaimniekošanai. Latvijas Dabas fonds projektā ir atbildīgs par 200 ha parkveida pļavu un ganību atjaunošanu un to apsaimniekošanas sistēmas izveidi, kā arī par parkveida pļavu un ganību aizsardzības un apsaimniekošanas vajadzību aktualizēšanu Latvijā.

2024. UN 2025. GADĀ PAVEIKTAIS

- Turpināts darbs pie parkveida pļavu atjaunošanas vietu atlases, to atjaunošanas iespēju un vajadzību noteikšanas. Aktīvi noritējušas sarunas ar zemes īpašniekiem, kā arī sagatavoti sadarbības un atjaunošanas līgumi.
- Noslēgti 8 sadarbības līgumi ar zemes īpašniekiem par parkveida pļavu atjaunošanu kopumā 64 ha platībā Ziemeļgaujā, Lubāna mitrājā, Sitas un Pededzes palienē un Gaujas Nacionālajā parkā.
- Izstrādāti atjaunošanas darbu plāni un ekspertu atzinumi.
- Turpināti praktiski parkveida pļavu atjaunošanas darbi: 50 ha izcirsts apaugums, 30 ha platībā veikta celmu frēzēšana, 40 ha platībā applautas atvases, bet 85 ha atvases noganītas, tam izmantojot gan zemes īpašnieku ganību dzīvniekus, gan Latvijas Dabas fonda mobilo ganāmpulku.

- Ar īpašu sēklu ievākšanas aprīkojumu ievākti 76 kg dabiskiem zālājiem raksturīgu augu sēklas, kuras izsētas gan atjaunotajās parkveida pļavās, kur veikta celmu frēzēšana, gan citos atjaunojamos dabiskajos zālajos un pilsētas pļavās Rīgā.
- Atjaunošanas darbu vietās veikts atjaunošanas sekmju monitorings, kas fiksē sastopamās sugas un atjaunošanas laikā notikušās izmaiņas.
- Ziemeļgaujā notikušas vairākas parkveida pļavu atjaunošanas talkas.
- Lai plašāku sabiedrību iepazīstinātu ar parkveida pļavām un to atjaunošanas nozīmi, notika četras Ainavu tūres, kurās kopumā piedalījās 189 interesenti.
- Latvijas Dabas fonda īstenotais parkveida pļavu atjaunošanas process tika pieteikts Eiropas Padomes Ainavas balvas Latvijas nacionālajai atlasei un kļuva par uzvarētāju, kurš pārstāvēs Latviju Eiropas Padomes konkursā
- Rudenī īstenojām kampaņu “Lapām uz zemes ir vieta” un aicinājām sabiedrību vismaz pusi lapu atstāt nenogrābtas, tā palīdzot dzīvajām radībām pārļaut ziemeļus un uzlabojot augsnes auglību. Kampaņas ietvaros īpaši izcēlām parkveida pļavu piemēru, kas apliecina, ka lapu sega netraucē augu attīstību – tieši otrādi, tā sniedz būtisku labumu ekosistēmai.

Parkveida pļavas ir vienas no sugām bagātākajām dzīvotnēm mūsu reģionā, kur vienā kvadrātmetrā iespējams saskaitīt pat vairāk nekā 50 dažādu augu sugu.

LIFE CRAFT

Klimata atbildīga lauksaimniecība Latvijā

Īsteno: Latvijas Dabas fonds sadarbībā ar Vides risinājumu institūtu, Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centru un Čehijas Zinātnes un sabiedrības centru (Czech Centre for Science and Society).

Norises laiks: 2018–2024

Projekta budžets: 1 987 764 EUR

Projekta finansētāji: ES LIFE programma, Latvijas Reģionālās attīstības aģentūra un projekta partneri

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

<https://craftlife.lv/>

Darbi saimniecībā "Rožkalni". Foto: K. Teļšs

PROJEKTA MĒRĶIS

Projekta mērķis bija Latvijā izmēģināt un izvērtēt klimatam draudzīgas lauksaimniecības prakses un to ekonomisko pamatu, lai veidotu lauksaimniekiem noderīgu praktiskās pieredzes kopumu. Projekta laikā dažādās saimniecībās pārbaudītas siltumnīcas efekta gāzu emisiju mazinošas prakses, kā arī šo prakšu īstenošanai pielāgoti attālinātās izpētes instrumenti.

2024. GADĀ PROJEKTS NOSLĒDZĀS

- LDF projektā testēja bioogles iestrādi augsnē, lai konstatētu tās ietekmi uz augsnes auglību un spēju piesaistīt atmosfēras CO₂.
- Projekta partneris Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) testēja emisiju samazināšanas iespējas ar tiešās sējas (no-till) metodi. Tiešā sēja jeb bezaršanas metode ir veids, kā tiek audzēta raža, neskarot un nekustinot augsni. Tādā veidā augsnes virskārta paliek neskarta, dabiskā veidā uzlabojas augsnes auglība, struktūra un noturība pret slimībām. Bezaršanas metode samazina arī augsnes izdalītā CO₂ apjomu un augsne var kļūt par oglekļa krātuvi.
- Projekta partneris Vides risinājumu institūts (VRI) testēja kontrolētās drenāžas sistēmas spēju samazināt siltumnīcas efekta gāzu emisijas un piesaistīt CO₂.
- VRI īstenoja arī attālās izpētes monitoringa instrumentu pielāgošanu SEG emisiju mērīšanai daudzveidīgās ainavās, kas ļauj izvērtēt SEG emisijas ekosistēmu līmenī, kā arī projekta tiešo ietekmi uz klimata pārmaiņām. Potenciāli nākotnē šīs aktivitātes laikā izveidoto SEG emisiju mērīšanas metodi varētu ieviest nacionālā līmenī.
- Projekta noslēgumā tika izdota rokasgrāmata par labākās prakses piemēriem klimata pārmaiņu mazināšanai lauksaimniecībā. Rokasgrāmatā tika ietverts gan dažādu pasākumu izmaksu efektivitātes novērtējums, gan praktiski ieteikumi to ieviešanai saimniecību līmenī. Aprakstītās metodes var palielināt saimniekošanas ienesīgumu, sniegt būtisku ieguldījumu lauksaimnieku atkarības mazināšanai no iepirktajiem resursiem (piemēram, minerālmēsliem, augu aizsardzības līdzekļiem, degvielas, iepirktais lopbarības, substrāta dēstu audzēšanai), palielināt augsnes auglību, mitruma un barības vielu aizturi augsnē. Rokasgrāmata elektroniski pieejama craftlife.lv.

Foto paraksts: Bioogles iestrāde saimniecībā "Mazbungas". Foto: K. Teilāns

Pļavu atjaunošana ZS "Drubazas"

Īsteno: Latvijas Dabas fonds un ZS "Drubazas"

Norises laiks: 2023–2024

Talsu novada Abavas pagasta zemnieku saimniecībā "Drubazas" veikta 4ha platībā veikta ES nozīmes biotopu 6210* Sausi zālāji kaļķainās augsnēs, 5130 Kadiķu audzes zālajos un virsajos un 7230 Kaļķaini zāļu purvi atjaunošana. Tika frēzēti celmi un ciņi, izklāts sēklu siens, kā arī sēklu siens izbarots saimniecības liellopiem, tā nodrošinot sēklu pārnesei. Veiktie darbi ļaus īstenot atjaunoto biotopu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai nepieciešamo apsaimniekošanu, tādējādi radīti priekšnoteikumi labvēlīga to aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai.

Dabas datu novērojumu portāls Dabasdati.lv

Pastāvīga iniciatīva

Dabasdati.lv ir dabas novērojumu portāls, kuru 2008. gadā izveidoja Latvijas Dabas fonds un Latvijas Ornitoloģijas biedrība. Šī iniciatīva dod iespēju ikvienam dabas vērotājam iesaistīties sabiedriskajā zinātnē, ar saviem novērojumiem sniedzot pētniekiem vērtīgus datus. Portālā ir reģistrēts vairāk nekā miljons novērojumu par vairāk nekā 7000 sugām, tos iesnieguši gandrīz 4000 ziņotāji. Portālā reģistrējušies gan cilvēki, kuru ikdienas darbs ir saistīts ar dabu, gan tādi, kuriem dabas vērošana ir hobijs, arī skolēni un studenti. Savukārt kā brīvprātīgie portālā darbojas vairāk nekā 20 dažādu nozaru dabas eksperti, nosakot sugas un komentējot novērojumus.

Latvijas
vides
aizsardzības
fonds

www.dabasdati.lv

Zilzālā hlīrocborīja. Foto: E. Oļēnoviča

NOVĒROJUMU SKAITS

2024 » 98 330

2025 » 196 816

Kopējais novērojumu skaits līdz 2025. gada beigām **2 272 739** novērojumi.

VISBIEŽĀK ZIŅOTĀS SUGAS

	2024	2025
Putni	81%	76%
Sēnes	5%	4%
Tauriņi	3%	4%

2024. gadā visbiežāk ziņotais putns bija žubīte, zīdītājs – stirna, vabole – skujkoku sarkanais koksngrauzis. Biežāk ziņotā augu suga bija gada staipeknis. Tauriņiem biežāk ziņotais bija lielais nātru raibenis, sēnēm – zilzaļā hlorociborija, sūnām – plakanā skrāpīte.

2025. gadā visbiežāk ziņotā vabole bija cita koksngrauzu suga – *Stenurella melanura*. Tauriņiem 2025. gadā visvairāk bija krūkļu balteņa jeb citrontauriņa novērojumu, sēnēm – ziņojumu par Austrijas agreni un sūnām – par īssetas nekeru.

2024. gadā iezīnotas 33 līdz šim Latvijā neregistrētas sugas: 12 glotsēņu, 6 blakšu, 4 sūnu, 4 ķērpju, 3 sēņu un pa vienai putnu, naktstauriņu, vaboļu un divspārņu sugai.

Interesanti novērojumi: ļoti reta sikspārņu suga – mazais vakarsikspārnis – burkā uz balkona un Latvijai jauna glotsēņu suga uz veca, aizmirsta zābaka.

Ievērojams notikums Latvijas zinātnē: 2025. gadā tika aprakstīta zinātnei jauna glotsēņu suga – persiku vilkpienaine *Lycogala persicum*, kuras paraudziņu 2023. gadā Ķemeru Nacionālajā parkā ievāca un portālā iezīvoja Julita Kluša.

- Datus par portālā ziņotajiem īpaši aizsargājamo sugu un invazīvo sugu novērojumiem saņem Dabas aizsardzības pārvalde integrēšanai valsts dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" un izmantošanai dabas aizsardzības mērķiem.
- Nodrošināta pastāvīga datu plūsma uz *EuroBirdPortal*, Dabasdati.lv bija datu vākšanas platforma Latvijas ligzdojošo un ziemojošo putnu atlantiem, ziemojošo ūdensputnu uzskaitē, 8. Starptautiskajai balto stārķu ligzdu uzskaitē un citām sabiedriskās zinātnes iniciatīvām.
- Turpināta sadarbība ar Šveices uzņēmumu "BioloVision" jaunas Dabasdatu versijas izveidei platformā "Ornitho".

Dabas tiešraides

Latvijas Dabas fonds jau kopš 2012. gada nodrošina tiešraides no aizsargājamo putnu ligzdām, un to vērošana aizrāvusi cilvēkus visā pasaulē.

2024. gadā varēja sekot līdz 11 putnu pāru dzīvei un novērot 23 mazuļu izlidošanu. Šajā LDF tiešraidēm bija 6 miljoni skatījumu, kas ir vairāk nekā iepriekšējā gadā, kad tiešraides guva 4,3 miljonus skatījumu visā pasaulē. 71% skatītāju ir tepat no Latvijas, tad seko Lietuvas, Vācijas un Polijas putnu dzīves interesenti.

2025. gadā varēja vērot trīspadsmit tiešraides, deviņas no tām, aizsargājamo putnu ligzdās. Kopumā 2025. gadā LDF tiešraidēm bija 6,5 miljoni skatījumu visā pasaulē. 70 % skatījumu bija no Latvijas, bet pārējie no citām 27 pasaules valstīm – Vācijas, Polijas, Somijas, Lietuvas un Amerikas savienotajām valstīm, Igaunijas un citām.

Melno stārķu tiešraide. Foto: LDF arhīvs

Vispopulārākā tiešraide jau vairākus gadus ir jūras ērgļu ligzda Durbē, kurai vien bija 2,7 miljoni skatījumu, tai sekoja baltā stārķa ligzda Tukumā ar 700 tūkstošiem skatījumu. Vērot varēja arī mazā ērgļa ligzdu Zemgalē, zivju ērgļa tiešraides Kurzemē, melnos stārķus Ogres novadā, vistu vanagus Bēnu Klīniskās slimnīcas teritorijā un Rīgas mežos, lauku piekūnus Skrīveros, svīres Cēsu pilī, dumpjus, kā arī citus putnus un zīdītājus šajās ligzdās arī citviet Latvijā.

Iespēju skatīties tiešraides nodrošina sabiedrības atbalsts – skatītāju un uzņēmumu ziedojumi, savukārt 4G tīklu pārraides kvalitātei – tiešraižu atbalstītājs LMT, savukārt AS “Sadales tīkls” jau piekto gadu nodrošina tiešraidi no balto stārķu ligzdas Tukuma novadā.

Pateicamies sadarbības partneriem Bēnu klīniskajai universitātes slimnīcai, SIA “Rīgas meži” un Cēsu pilij, kā arī visiem tiešraižu moderatoriem un foruma dalībniekiem!

Tiešraides var skatīties:

LDF YouTube kanālā: [Latvijas dabas fonds](https://www.youtube.com/channel/UC...)

LDF mājaslapā: <https://ldf.lv/dabas-tiesraides/>

Vides politika un interešu aizstāvība

2024. GADĀ PAVEIKTAIS

18. aprīli Satversmes tiesa atzina normu, ar kuru samazināts galvenās cirtes caurmērs, par neatbilstošu Satversmes 115. pantam, kurš aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Satversmes tiesa uzsvēra, ka tiesiskajam regulējumam, kuram var būt būtiska ietekme uz vidi, ir jābūt vispusīgi izvērtētam, līdzsvarojot sabiedrības labklājības, vides un ekonomikas intereses. Šī vēsturiskā uzvara ļauj cerēt, ka ilgtspējas līdzsvara meklējumos valsts pārvaldē ekonomiskās intereses netiks stādītas augstāk par vides vai sabiedrības labklājības interesēm. Lietu Satversmes tiesā ierosināja Latvijas Dabas fonds, Pasaules dabas fonds un Latvijas Ornitoloģijas biedrība ar biedrības “Zaļā brīvība” un Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas atbalstu.

Atbalsta pikets pie Satversmes tiesas 2024. gada 6. martā. Foto: LDF arhivs

2024. GADĀ PAVEIKTAIS

Šajā gadā LDF ir strādājis interešu aizstāvībā, lai nosargātu pieņemami augstu latīņu vides aizsardzībā, palīdzētu sabiedrībai sekot līdzi galvenajām svārstībām vides politikā un līdzsvarotu diskusijas un izmaiņas likumdošanā.

“Strādājot vides aizsardzībā, reizēm liekas, ka nekas būtiski nav pakustējies uz labu. Tomēr apskatoties uz visu, kas darīts, ar gandarījumu varu teikt: mēs esam neatlaidīgi, klātesoši un uzticīgi strādājam dabas daudzveidībai un kopējiem sabiedrības ieguvumiem,”

saka Madara Merle, LDF interešu aizstāvības koordinatore.

LDF INTEREŠU AIZSTĀVĪBĀ

Šajā gadā visvairāk vides politikā esam strādājuši ar meža politikām Latvijā un ar Eiropas līmeņa politikām vides aizsardzībā un stratēģiskajā plānošanā. Esam piedalījušies Saeimas komisiju sēdēs, it īpaši skatot grozījumus IVN likumā un Klimata noturības un ekonomiskās ilgtspējas likumā. Esam snieguši vairāk nekā 30 atzinumus un viedokļus par grozījumiem dažādos tiesību aktos, kā arī par Latvijas pozīcijām darbā Eiropas Savienībā. Aktīvi darbojamies konsultatīvajās padomēs un darba grupās, kā arī esam aicinājuši dažādus valsts un politiskos pārstāvjus uz sarunu.

ZAĻAIS BAROMETRS

“Zaļais barometrs” ir piecu vides nevalstisko organizāciju iniciatīva¹. Tās aizsākumi ir politisko partiju un to kandidātu solījumu izvērtēšanā pirms vēlēšanām, ko darījām gan 2018. gadā, gan pirms iepriekšējām Eiropas Parlamenta vēlēšanām, gan arī šogad – pašvaldību vēlēšanās.

Maijā un jūnijā “Zaļais barometrs” rīkoja četras diskusijas ar pašvaldību pārstāvju kandidātiem. Rosinājām iedzīvotājus pārbaudīt, kādas ir politiķu prioritātes vides jautājumos un vai tās saskan ar iedzīvotāju vērtībām.

Esam sagatavojuši kopīgu pozīciju par vēja enerģijas attīstību Latvijā, esam sarunājušies ar sabiedrības, uzņēmumu un valsts pārstāvjiem. Tāpat esam rakstījuši vēstules, aicinot ekspertus izteikties par sabiedrībai nozīmīgām jomām (skatīt Latvijas Bankas atbildi “Zaļajam Barometram” [šeit](#)). Ar daļu no “Zaļā Barometra” kolēģiem īstenojām kopīgu projektu, kurā pētījām, vai “Nenodarīt būtisku kaitējumu” princips² Latvijā, saņemot Eiropas finansējumu tiek īstenots veiksmīgi un ko no tā varam mācīties.

¹ Latvijas Dabas fonds, Latvijas Ornitoloģijas biedrība, Pasaules dabas fonds, “Zaļā brīvība” un Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācija.

² <https://ldf.lv/nenodarit-butisku-kaitejumu-cels-uz-ilgtspejigu-nakotni-un-vides-aizsardzibu/>

“Zaļā barometra” debates pirms pašvaldību vēlēšanām Liepājā 2025. gadā. Foto: LDF arhīvs

“Zaļā barometra” debates pirms pašvaldību vēlēšanām Cēšīs 2025. gadā. Foto: LDF arhīvs

MEŽS – MŪSU KOPĪGAIS RESURSS

Neskatoties uz to, ka vēl tikai pagājušajā gadā Satversmes tiesa norādīja, ka būtiskus lēmums videi nevar pieņemt sasteigti, bez ietekmes izvērtējuma un kvalitatīvas līdzdalības, arī šogad pieredzējam centienus intensificēt mežizstrādi. Ierosinājums mainīt Meža likumu izskanēja visskaļāk, tomēr nebija vienīgais. Kopumā esam strādājuši ar vismaz 12 dažādiem grozījumiem un dokumentiem saistībā ar mežu nozari: ciršanas noteikumiem, mikroliegumu izveidošanu, centieniem mīkstināt prasības plašu meliorācijas sistēmu pārbūvē, ietekmes uz vidi novērtējuma grozījumiem u.c. Vissvarīgākais, piecus gadus gaidītais, notikums bija Meža un saistīto nozaru pamatnostādņu projekta publicēšana. Kā stratēģiskās virzības dokuments visai mežu un nozares attīstībai, Pamatnostādnes ir būtiskas. Tomēr piedāvātais projekts ir blāva atblāzma uz to, kādam tam vajadzētu būt – gan vides prasību dēļ, gan tāpēc, ka tās nav balstītas atzītā zinātnē un konkrētos mērķos, kam nākotnē varēsim izsekot un to ietekmi novērtēt.

EIROPAS IEDZĪVOTĀJI AIZSTĀV VIDES PRASĪBU SAGLABĀŠANU

Sadarbībā ar Eiropas NVO tīklu, Eiropas Vides biroju, LDF ir aktīvi līdzdarbojies arī Briselē notiekošajā. “Rokas nost no dabas” kampaņā, kurā arī mēs aicinājām izteikt viedokli par ES vides prasību vienkāršošanu, kopā tika ievākti gandrīz 200 tūkstoši viedokļu. Tas ir rekords Eiropas publiskās apspriešanas *Call to evidence* pieredzē. Rezultāts ir skaidrs – iedzīvotāji nevēlas vides prasību mazināšanu, un vairāk nekā 80 % atbalsta Eiropas virzību uz klimatneitralitāti³.

LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU IESNIEGTO PROBLĒMGADĪJUMU RISINĀJUMI AIZSTĀV VIDES PRASĪBU SAGLABĀŠANU

Esam iesaistījušies 47 iedzīvotāju rosināto problēmgadījumu risināšanā gan sniedzot konsultācijas, gan no savas puses uzrunājot atbildīgās valsts un pašvaldību institūcijas un sniedzot priekšlikumus.

Dzelzupes piesārņojuma likvidēšana

Pateicoties vietējā iedzīvotāja iniciatīvai tika uzlaboti un atjaunoti ap 2 km straujteses, no tiem viens kilometrs piesārņota grāvja vietā. LDF konsultēja, atbalstīja un palīdzēja iesaistītas citas vides NVO un ekspertus.

³ Eurobarometrs, 2025

PLAVAS FESTIVĀLS

2024. un 2025. gadā Latvijas Dabas fonds aicināja visus uz Pļavas festivālu – pasākumu visas dienas garumā, kas veltīts dabiskajām pļavām un dabas daudzveidībai. 2024. gadā tas notika Rīgā, Arkādijas parkā, bet 2025. gadā devāmies uz Pļavniekiem, Dreiliņkalnu.

Pļavas festivāls apvieno izziņu, praktiskas meistarklases, pļavas produktu tirgu un iespēju pavadīt laiku kopā ar cilvēkiem, kuriem interesē daba un dabiskās pļavas.

Pļavas festivāls Arkādijas parkā 2024. gadā. Foto: K. Teilāns

Pļavas festivāla idejas autore Rūta Sniedze-Kretalova. Foto: K. Teilāns

Latvijas Dabas fonds ir viena no lielākajām un pieredzes bagātākajām nevalstiskajām vides organizācijām Latvijā.

LDF misija ir dabas daudzveidības saglabāšana un atjaunošana Latvijā ar atbildību par planētu un cilvēkiem. Mēs īstenojam praktiskus darbus dabas labā, balstoties zinātnē un sadarbībā, lai saglabātu sugas, atjaunotu dzīvotnes un ekosistēmas.

www.ldf.lv

 @dabasfonds

 @ldf_lv

 @dabasfonds